

Obsah

Předmluva	9
1 Makroskopická souměrnost krystalů	11
1.1 Látky krystalické, amorfní a mezomorfní	11
1.2 Makroskopické prvky souměrnosti	14
1.3 Bodové grupy a krystalové soustavy	19
1.4 Sférická a stereografická projekce krystalových směrů a rovin	25
1.5 Stereografické projekce trojrozměrných bodových grup	27
1.6 Dvojrzměrné bodové grupy	32
1.7 Krystalové tvary	33
1.8 Odvození bodových grup v trojrozměrném prostoru	38
2 Krystalové mřížky	45
2.1 Bravaisovy mřížky	45
2.2 Značení uzlových bodů, přímek (směrů) a rovin	55
2.3 Reciproká mřížka	60
3 Souměrnost krystalových struktur	69
3.1 Báze krystalové struktury	69
3.2 Translační (mikroskopické) prvky souměrnosti	70
3.3 Prostorové grupy	73
4 Základní pojmy fyziky a chemie krystalů, vybrané typy struktur	81
4.1 Atomové a iontové poloměry	81
4.2 Koordinační čísla	83
4.3 Nejtěsnější uspořádání tuhých koulí	89
4.4 Intersticiální (meziuzlové) polohy ve strukturách s nejtěsnějším uspořádáním	90
4.5 Vybrané struktury ideálních krystalů	92
4.6 Polytypie	99
4.7 Tuhé roztoky	100
4.8 Intersticiální sloučeniny a intermediální fáze	102
4.9 Uspořádanost	103
4.10 Izomorfie a polymorfie	105
4.11 Pearsonova symbolika	112
4.12 Zobecněná def. krystalu, familie struktur, struktury VC, OD a nesouměřitelné	113
4.12.1 Stavební jednotky struktury a jejich konfigurace	113
4.12.2 Familie struktur	114
4.12.3 Definice VC a OD struktur	114

4.12.4	Nesouměřitelné struktury	115
5	Závislost fyzikálních vlastností krystalů na struktuře	117
5.1	Skalární fyzikální vlastnosti	117
5.2	Souměrnost fyzikálních vlastností krystalu, principy Neumannův a Curieův	119
5.3	Tenzorový popis fyzikálních vlastností krystalů	122
5.4	Vektorové fyzikální vlastnosti krystalů	124
5.5	Popis fyzikálních vlastností krystalů tenzory druhého řádu	125
5.6	Piezoelektrický jev – popis fyzikálních vlastností krystalů tenzorem třetího řádu	135
5.7	Elastické konstanty a moduly – popis fyz. vlastností krystalů tenzorem 4. řádu	137
5.8	Anizotropie štěpnosti a tvrdosti krystalů	139
6	Epitaxie	141
6.1	Zákonitá rozhraní	141
6.2	Strukturní podstata	142
6.3	Geometrická a chemická tolerance	145
6.4	Epitaxie jako univerzální fenomén	146
6.5	Vyhledávání epitaxiálních partnerů	148
7	Polykrystalický agregát	151
7.1	Fázové přeměny	151
7.2	Růst krystalů	156
7.3	Textura	159
8	Spontánní strukturalizace	165
8.1	Morfogeneze	165
8.2	Rekrystalizace	165
8.3	Amorfní stav	168
9	Kapalné krystaly	173
9.1	Molekulární architektura	173
9.2	Mezogeny	174
9.3	Lyotropní kapalné krystaly	175
9.4	Termodynamika a struktura	177
9.5	Inženýrské aplikace	177
9.6	Biologické systémy	178
10	Parakrystaly	183
10.1	Strukturní poruchy krystalů	183
10.2	Zákon 15 %	183
10.3	Aglomerace strukturních poruch	184
10.4	Polymery	187
10.5	Přechod PN u polovodičů	189
10.6	Dislokace	192
10.7	Hosemannovo pojetí parakrystalů	204
10.8	Únava materiálu	208
11	Difuze a teplotní kmity	213
11.1	Přenosové jevy	213

11.2	Teplotní kmity	213
11.3	Difuze	216
12	Kvazikrystaly	223
12.1	Co je to kvazikrystal	223
12.2	Vnitřní nesoulad	224
12.3	Skrytý řád	233
12.4	Kvazikrystalická rozhraní	238
Dodatky		243
A	Vazby v krystalech	245
A.1	Základní klasifikace	245
A.2	Polarizace a deformace	252
A.3	Všudypřítomné dipóly	252
A.4	Koordinace	254
A.5	Delokalizace	261
B	Difrakční experimentální metody	267
B.1	Poloha difrakcí	268
B.2	Intenzita difrakcí	274
B.3	Reálná struktura	278
B.4	Rentgenové záření, elektrony a neutrony	282
C	Stručné dějiny krystalografie	289
C.1	Starověk a středověk	289
C.2	Od Georga Agricoly k Laueho objevu difrakce záření	291
C.2.1	První traktát novodobé vědecké krystalografie	292
C.2.2	Objevování zákona konstantních úhlů	293
C.2.3	O vztahu mezi vnějším tvarem a vnitřní stavbou krystalů	296
C.2.4	Spor o prvenství objevu krystalových soustav	298
C.3	Pierre Curie, Woldemar Voigt, Paul von Groth	316
C.4	Krystalografie v českých zemích	321
D	Krystalografie a Nobelovy ceny	329
E	Biografická hesla	335
	Souhrn	370
	Summary	370
	Резюме	371
	Zusammenfassung	371
	Literatura	373
	Jmenný rejstřík	379
	Věcný rejstřík	382